

poru vzdělání studentů v pregraduálním a doktorském studiu klinické farmacie na Karlově Univerzitě a spolu s dr. F. Milem, redaktorem časopisu *International Journal of Clinical Pharmacy* a veřejným lékárníkem z Nizozemí (třetí oceněný) za podporu implementace vědeckých metod do klinické farmacie (obr. 2).

Účastníci podle hodnocení byli s programem spokojeni a mají možnost se k jeho závěrům vrátit, protože všech 22 sdělení bylo nahráno a jsou přístupny pro účastníky na WEB ESCP.

Sekce klinické farmacie ve spolupráci s Univerzitou Karlovou bude rozšiřovat závěry symposia a prosazovat

je v praxi a navíc nyní oba subjekty pracují na dalším projektu: Role farmaceuta pro bezpečnost farmakoterapie. V roce 2015 bude na toto téma v Praze připraveno světové sympozium *International Organisation of Pharmacovigilance (ISoP)* a v roce 2017 světový kongres *International Society of Pharmacoepidemiology (ISPE)*. Tyto kongresy budou mít více mezioborový charakter než ESCP sympozium a doufáme, že tak posuneme význam specializace farmaceuta v klinické farmacii do nové pozice nejen v České republice, ale i na mezinárodní úrovni.

J. Vlček

● Padesát let seminářů a symposií z dějin farmacie

V polovině 20. století vzrostl zájem o dějiny věd. V historickém ústavu Čs. akademie věd vzniklo oddělení se zaměřením na tuto problematiku a byla rovněž vytvořena Komise pro dějiny přírodních, lékařských a technických věd při ČSAV, vedená penzionovaným profesorem botaniky Bohumilem Němcem. Ta organizovala v říjnu 1960 v Liblicích konferenci o historii vědy, na kterou pozvala zájemce o dějiny různých oborů. Mezi nimi byli také tři farmaceuti: Václav Rusek, Zdeněk Hanzlíček a Pavel Drábek, kteří již několik let navzájem spolupracovali na dějinách farmacie. Ti se s organizátory konference domluvili na tom, že by v rámci zmíněné komise pro dějiny věd bylo možné vytvořit farmaceutickou sekci.

Sekce byla konstituována v květnu 1961 za předsednictví prof. Eduarda Skarnitzla, jemuž byla historie vždy blízká. Již za války totiž vedl Muzejní odbor tehdejšího svazu lékárníků, jenž tehdy nahrazoval Farmaceutickou společnost. Tajemníkem sekce se stal dr. Zdeněk Hanzlíček. Za členy sekce pro dějiny farmacie se postupně přihlásilo asi 30 farmaceutů. V listopadu 1962 se v Lékařském domě v Praze pořádala slavnostní pracovní schůze k 90. výročí Farmaceutické společnosti a k 80. výročí Časopisu českých lékárníků. Vystoupilo na ní s historickými přednáškami šest přednášejících. Byli to prof. Matoušek, doc. Hladík, dr. Rusek, dr. Hanzlíček a dr. Drábek a ze Slovenska dr. Fundárek a dr. Perényi.

Příznivá odezva na tuto akci vedla k myšlence uspořádat v následujícím roce samostatný seminář z dějin farmacie. Ten se uskutečnil 20. května 1963, tedy před 50 lety, a to v rámci 4. celostátního sjezdu v tehdejší Gottwaldově.

Tento seminář za nepřítomného prof. Skarnitzla zahájil prof. Stanislav Škramovský. Na programu bylo devět referátů rozdělených do tří tematických skupin:

1. metodické přednášky (Rusek, Fundárek)

2. historické práce (Hladík, Hanzlíček, Karel, Drábek a Hoza)

3. metodologické referáty (Poběžalová, Hanzlíček)

Ke každému referátu proběhla diskuze a závěr. Zhodnocení pak provedl dr. Rusek. Toto první shromáždění přispělo k prohloubení spolupráce, přineslo řadu nových poznatků a začalo se též uvažovat o plánu dalších prací.

Výbor farmaceutické sekce se proto rozhodl, aby v následujícím roce proběhl další seminář, který se pak uskutečnil v září 1964 v Bratislavě.

Semináře se pak obvykle konaly každoročně, a to jako součást jiné, větší akce. Později byly organizovány samostatně, a byly proto označovány jako symposia. Do konce roku 2013 jich proběhlo 56. Místa konání byla vybírána podle možností, a proto se původně odehrávala mimo Prahu. Několikrát bylo sympozium i na Slovensku. Nejčastěji se v minulosti konalo v Brně, což souviselo s velkou aktivitou místních pracovníků a posléze i s obnovením farmaceutické fakulty v Brně.

Na jejich pořádání se od roku 1969 začala podílet nově vytvořená Sekce dějin farmacie České farmaceutické společnosti vedená původně dr. V. Ruskem a později dr. M. Lisou. Podíl této druhé sekce, která má mnohem více členů, na přípravě symposií se postupně zvyšoval a záhy se stal převažujícím.

Součástí symposií byly někdy výstavy (např. literatury nebo exlibris), promítání filmů, případně návštěvy místních muzeí atp. Velká pozornost byla původně věnována dějinám jednotlivých lékáren; to souviselo s hnutím lokálních lékárenských historiografů, kteří se snažili zachytit minulost původních lékáren. Častým objektem pozornosti byli také přední představitelé české farmacie. Pro některá symposia bývaly předem doporučeny hlavní náměty, např. významné osobnosti, farmaceutický průmysl, galenická farmacie, klášterní lékárny nebo farmacie v umění.

Počty přednášek v minulosti dost kolísaly, průměrně jich bývalo 13, a tak za uplynulých 50 let jich odeznělo asi 750. K nim byly zpočátku připravovány jen cyklostylované souhrny, od roku 1973 se nepravidelně vydávaly sborníky, jichž doposud vyšlo 20. Celkem obsahují asi 450 přednášek nebo jejich souhrnů.

O náplni a průběhu symposií bylo obvykle referováno v odborném tisku. Přehled prvních 20 symposií podal nedávno zesnulý kolega dr. Z. Hanzlíček v roce 1981 v časopisu Dějiny věd a techniky a podrobněji v roce 1982 v časopisu Československá farmacie. Nověji o činnosti sekce dějin České farmaceutické společnosti pojednala kolegyně dr. M. Lisá v roce 2004 ve Sborníku přednášek z dějin farmacie. Tam jsou připomenuty i další akce z dějin farmacie, jichž se členové obou sekcí zúčastnili. Byla to nejen účast na mezinárodních kongre-

sech a konferencích, ale také na mezioborových akcích, např. s lékaři a veterináři. Mimo to se konalo i pět samostatných konferencí o farmaceutické muzeologii. V souhrnu to všechno může představovat asi 1000 přednášek, a bylo by proto vhodné uvažovat o přípravě celkové bibliografie za posledních 50 let, která by prospěla dalšímu rozvoji studia dějin naší farmacie.

Pavel Drábek, Václav Rusek

Oznamujeme členům České farmaceutické společnosti, Slovenské farmaceutické společnosti a odborné veřejnosti, že 28. října 2013 zemřel po těžké nemoci ve věku 84 let

RNDr. PhMr. Lubor Hálek,

dlouholetý vědecký sekretář
České farmaceutické společnosti ČLS JEP.

Čest jeho památce.

redakce